

עולם ההלכה

מכון סמיכה
ניגיש
ככל אחד
נוכח
החכה

גיליון ס"א | שבת קודש פ' תרומה | ד' אדר תשפ"ו

עולם התשובה

לקט שאלות ותשובות

עולם הנטיילה

הרב חיים אברהם זקוטנצקי

Parshas Shekalim One Sefer Torah or Two?

Rabbi M.M Prescott Rosh Yeshiva Machon Smicha

Question: When the aron kodesh was opened for Krias HaTorah this past Shabbos, we realized that the Shekalim Sefer Torah had not been rolled; it was still at the Rosh Chodesh kriah in parshas Pinchos. What was the correct thing to do — to use the second Sefer Torah, or rather to roll the Parshas HaShavua one, currently at the end of Mishpatim?

Answer: The reason why a separate Sefer Torah is used for Shekalim is based on a Mishnah^[1] that discusses the Krias HaTorah ceremony that took place in the Beis HaMikdash on Yom Kippur morning. The Kohen Gadol read Parshas Acharei Mos — just as we do — and then the Yom Kippur section in Parshas Emor. Afterwards, the Sefer Torah was rolled and wrapped. The Yom Kippur section from Parshas Pinchas (which we read as Maftir) was recited by heart.

The Gemara^[2] explains that rolling the first Sefer Torah is not an option because "ein golelin Sefer Torah b'tzibur mipnei kevod hatzibur" — a Sefer Torah is not to be rolled in the presence of a tzibur out of respect for them, a rule better known as *tircha d'tzibburah*.

Why was there no issue for the Kohen Gadol to skip from Acharei Mos to Emor? In those days, a *turgeman* (translator) stood at the *bimah*, translating each *passuk* — which took several seconds. Since the rolling is only a few *amudim*, it could be completed while the *turgeman* is still speaking.^[3]

For this reason, two Sifrei Torah are taken out whenever there is a special *Maftir* — to avoid having the *tzibur* wait while the Sefer Torah is rolled.

While this hold true in most cases, Parshas Shekalim, as we'll see, may be treated differently for a practical reason: Parshas Shekalim always falls out within three *parshiyos* of its reading in Ki Sisa, requiring minimal rolling. (It can fall on either Mishpatim, Terumah, Vayakhel, or Pekudei — depending on the calendar).

In the late 1700's, HaRav Nosson Adler in Frankfurt, Germany, had the practice in his Beis Midrash of taking out only one Sefer Torah for Parshas Shekalim for this reason.^[4] In Yerushalayim in the 1800's, HaRav Shmuel Salant is said to have done the same. Only when Rosh Chodesh fell on Shabbos — requiring a third kriah for Rosh Chodesh — did he instruct that three Sifrei Torah be used, since the Rosh Chodesh kriah is very far and would require significant rolling.

Continues on page 4

[1] מסכת יומא (פרק ז משנה א)
[2] מסכת יומא (ג, א)
[3] מסכת יומא (סט, ב)

אם מותר ליטול ידים לסעודה ולתפלה בבית הכסא דזמננו

הנה כתב המחבר בשולחן ערוך [סימן ג' סעיף י"ח] - אלו דברים צריכים נטילה במים, הקם מהמטה, והיוצא מבית הכסא, ומבית המרחץ, והנוטל צפרניו, והחולץ מנעליו, והנוגע ברגליו, והחופף ראשו, וי"א אף הוולך בין המתים, ומי שנגע במת, ומי שמפליא כליו, והמשמש מטתו, והנוגע בכנה, והנוגע בגופו בידו. ומי שעשה אחת מכל אלו ולא נטל, אם תלמיד חכם הוא תלמודו משתבת, ואם אינו תלמיד חכם יוצא מדעתו.

היוצא מבית הכסא - וכתב במשנה ברורה (ס"ק מ'): "אפילו לא עשה צרכיו וכן מבית המרחץ אפילו לא רחץ שם ומשום רוח רעה ששורה באלו המקומות", עכ"ל. וכדי לבאר דבריו נ"ל להקדים - דאיתא בזהרה הקדוש (הקדמה דף י' ע"ב): "רוחא חדא אית בכל בית הכסא דעלמא, דשריא תמן, ואתהני מההוא לכלוכא וטינופא, ומיד שרי על אצבעין דידו דבר נשי", ע"כ. היינו שחידש הזהרה הקדוש שבכל בית הכסא יש רוח רעה ששורה על אצבעות הידים של האנשים ששוהים שם. ומטעם זה היוצא מבית הכסא צריכין נטילה כדי להסיר הר"ר ששורה על ידיו, וע"ז ביאר המשנ"ב שגם על כניסה בעלמא לביה"כ, אפילו לא עשה צרכיו, הר"ר שורה על ידיו. וכן פסק האליה רבה (ס' רכ"ז ס"ק ו'), המלבי"ם בספרו ארצות חיים (סימן ד' ס"ק ע"ה), והרבה פוסקים הובאו בשו"ת יביע אומר (ח"ג סימן א') ועו"ש שהאריך בזה.

והנה ע"פ זה י"ל דאסור ליטול ידים (בין לתפלה בין לאחר עשיית צרכיו ובין לסעודה) בבית הכסא כיון דמיד אחר הנטיילה חל עליו חיוב חדש מטעם הר"ר ששורה שם וכמ"ש ב ע"ש.^[1] אמנם אחר עיון בהפוסקים מצינו שלשה סברות להקל בנד"ד, וללמד זכות על מנהג העולם שמקילים בזה, וכמו שאבאר בעז"ה כל אחד במקומו: איתא בגמ' ברכות (כ"ו): "אמר רבא הני בתי כסאי דפרסאי אע"ג דאית בהו צואה כסתומין דמו". ופירש"י (שם ד"ה דפרסאי) ז"ל: "בחפירה היו ופיהם ברחוק מן הגומא והוא בשיפוע והרעי מתגלגל ונופל לגומא". וכן נפסק בשו"ע (סימן פ"ג סעי' ד'): "בית הכסא שהוא בחפירה ופיו ברחוק מד' אמות מן הגומא והוא עשוי במדרון בענין שהרעי מתגלגל ונופל מיד למרחוק וכן המי רגלים יורדים מיד לגומא כסתום דמי ומותר לקרות בו (קריאת שמע) אם אין בו ריח רע וכו'", ע"ש. ואם כן בבתי כסאות דזמננו שאחר עשיית צרכים מושכין ביד ית הקבוע שם, ועל ידי זה יוצא לחוץ דרך הצינורים, וגם יחד עם המים מדיחין את הבית הכסא מצואה, יש לומר דיש להם דין בית הכסא דפרסאי, ומותר ליטול ידיו שם, וראיתי דכו סובר הרב מטאנא ז"ל הובא בשו"ת מנחת יצחק (ח"א סימן ס').

וכן עיין בשו"ת זקן אהרן להג"ר אהרן וואלקין זצ"ל (סו"ס א') שכ': "שאינו זה נמי חדר שמויחד לאיסור ולא שייך בו טעם דרוח רעה לכל הדיעות, ובשגם שעיקר בית הכסא שבמקום זה כמה קולות יש בו, לפי שהצואה לא נשאר שם דומה לביה"ב דפרסאי בשש"ס ברכות ומבואר בשו"ע וגם דהוי מכוסה תמיד", עכ"ל. וראיתי בשו"ת תשובות והנהגות מאת הרב הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א (ח"ב סימן ד') שכ' ז"ל: "ובהנהגות הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל שרשם חד מתלמידיו מצאתי שאם לא היו ברזים בחדר שחוץ בית הכסא, נטל ידיו בבית הכסא, ואמר שיש לצדד שדינו כבית הכסא דפרסאי, וא"כ אין דין החדר כבית הכסא", ע"כ. וכן בספר הליכות ישראל (דף ה') הרב ישראל טאפלנין שליט"א הביא זה מהגר"ח פינחס שיינברג זצ"ל ז"ל: "אולם אמר לי הגר"ח שיינברג זצ"ל דבה"כ לנו יש לו דין ביה"כ של פרסאי, ואף אם לפעמים נשארת הצואה בקערה בנים, מ"מ היא במים מכוסה, ועומדת לרדת ולצאת ע"י שטיפה", עכ"ל.

אמנם יש מקום לפקפק בזה ולומר דשפיר יש לחלק בין בתי כסאות דידן לשל פרסאי, דשאני התם שאין הרעי נשאר בפי הגומא כלל, אלא מיד נופל הוא ברחוק ד' אמות מפי הגומא, אבל כאן שהטינופות נמצאת בקערת ביה"כ כל זמן שהוא עושה צרכיו, עד שהוא קם ומושך ביד יד הסילון של המים מכיון שירד עליו תורת ביה"כ תו לא פקע. והו"ל כבית הכסא שפינהו שאסור לקרות כנגדו, וכמ"ש הגר"ר עובדיה יוסף זצ"ל בשו"ת יביע אומר או"ח סימן ב'. וכן כתב בשו"ת ארץ צבי (ס' ק"י) ובספר הליכות שלמה (מפי השמועה מהג"ר שלמה זלמן אורבך זצ"ל) דף רמ"ט בדבר הלכה שם. ועיין בספר הליכות ישראל הג"ל שכ': "וכן אמר לי הגר"ש אלישיב זצ"ל דיש להחמיר בביה"כ שלנו דגרועין הן מבה"כ של פרסאי, שהרי התם הטינופת מתגלגלת מעצמו משא"כ בידן שעומדת במקומה עד ששוטפה במים", עכ"ל.

ובאמת כבר דן בזה בספר חזון איש על או"ח (ס' י"ז ס"ק ד) ז"ל: "הני ביה"כ דידן לכאורה כבי"כ דפרסאי נינהו שהצואה נופלת לבור רחוק ד"א מן הנקב, אלא שיש"ל דלא דמי דהתם בבתי כסא דפרסאי לא היתה הצואה מתעכבת כלל אלא מתגלגלת תיכף למרחוק אבל בהני דידן הצואה מתעכבת עד שמרזם עליה מים לשוטפה וכו'", ע"ש.

הנה ראיתי בשו"ת ארץ צבי שכ' דברים יסודיים לנד"ד: "ולפ"ז אין צריך לחלק כלל בין בה"כ לגרף של רעי אדרבה כל חומר בה"כ הוא משום דדינו כגרף וכו' ודגרוף שבו לאו של גרף עליו גם הבה"כ לאו עם בה"כ עליו, דלא יהיה טפל חומר מן העיקר", ע"כ. והיינו דחידש הארץ צבי דכל חומר הבית הכסה הוא מטעם דיש גרף של רעי בתוכו, ונמצא לפי דבריו, כדי להבין אי בה"כ יידון נחשבים בדיו כבה"כ יש לעיין אם יש על קערות (Toilets) שלנו דיני גרף של רעי, ובאמת כתבו כמה אחרונים להתיר בנד"ד דכיון דאין הקערות שלנו נחשבים כגרף גם בה"כ שלנו אינן נחשבים כבה"כ, וכדי להקל על המעייין יש להקדים הקדמה קצרה: דפסק השלחו ערוך (ס' פ"ז סע' א'): "גרף של רעי ועביט של מי רגלים של חרס או של עץ, צריך להרחיק מהם כמו מצואה אפילו הטיל בהם מים, אבל אם הן של מתכת או של זכוכית או של חרס מצופה, מותר אם הם נחשבים יפה". ויש לעיין בגרף של פארצליון (כמו קערות שלנו) אם נחשבים כחרס, ואסור אפילו הם רחוצים יפה, או דילמא דינו כשל חרס מצופה ומותר אם הם רחוצים יפה. והמשנה ברורה (שם ס"ק ה') העיר בזה וכתב: "והכלים שאנו קורין פארצליון, לענין שאר איסורים דינם ככלי חרס דלא מהני הגעלה, ונראה דיש להחמיר גם לענין זה", ע"ש. ולכאורה לפי דבריו של החמיר בנד"ד כיון שהקערות שלנו דינם כגרף של רעי וכו'.

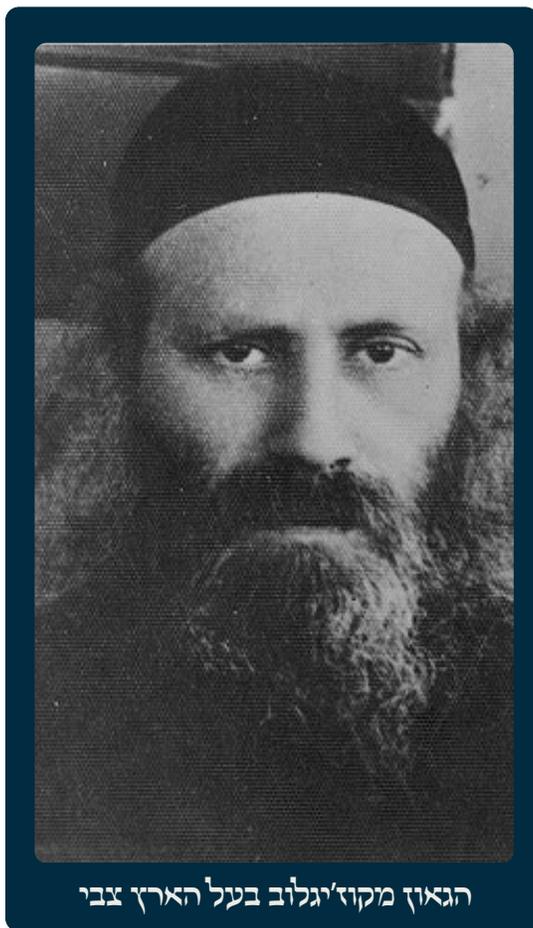
אמנם עינא דשפיר חזי בשו"ת ארץ צבי שרצה לחלק בין יידון זה לדיון גרף של רעי של פורצליון שמחמירים בו, דשאני התם שהצואה שווה בתוכו מעת לעת דהיינו כ"ד שעות, אבל היכא שדרכו להדיחו תמיד וכמו בבית הכסא יידון, אין שם ביה"כ עליו ז"ל: "ולענ"ד דהי"ד בשהה בתוכו מעת לעת לענין זה דינו ככלי חרס כמש"פרי מגדים יו"ד ס' ק"ה דכל"ח חדש בולע מיד ואילו כל"ח גלייזרט אינו בולע מיד ע"ש וכיון דדרך בה"כ יידון להדיחם בכל פעם אחר עשיית צרכים אין עליו שם גרף כל וא"כ ל"ח שמייוחד לגרף", ולדבריו נמצא דכיון דאין הקערות שלנו נחשבים כגרף של רעי גם הבה"כ לאו שם בה"כ עליו, דלא יהיה טפל חומר מן העיקר וכו'.

שוב ראיתי בשו"ת יביע אומר (ח"ג סימן ב') שהחזיק דברי המשני"ב להחמיר בפורצליון ודחה את דברי הארץ צבי וכתב דמד' הפוסקים מוכח שאפילו בפעם אחת ולא שהה בתוכו כ"כ נעשה כצואה, וכן מתבאר בברכי יוסף (ס' פ"ז סק"ב), שאף בצונן החמירו בזה, ע"ש.

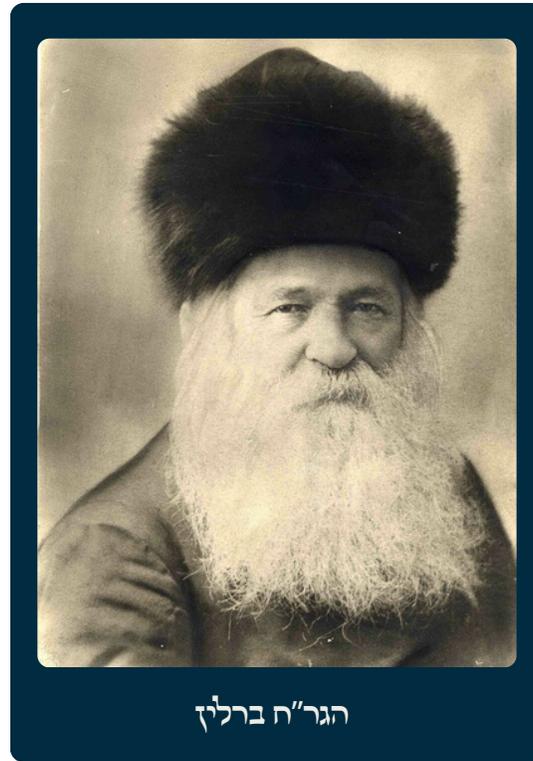
הנה בשו"ת זקן אהרן (סו"ס א') הנ"ל כתב בסוד"ד ז"ל: "אבל לענין נט"י דהטעם הו' משום רוח רעה, בזה אליבא דכו"ע מסתבר דכל שאין מיוחד לאיסור לחוד לא שייך הטעם דרוח רעה, שאינו קובע מקום במקום זה משתמשין שמה גם תשמישין אחרים שאינן מאוסין. ולפ"ז בנ"ד בהחדרים שנעשה שם הוואסטר לייטוג (מקום ששואבים משם מים) ומשתמשין שם תמיד לצורך לקיחת מים, ואלא שנמצא שם גם אמבטי לצורך רחיצה, אבל רוב תשמישי החדר הזה לדבר נקי וטהור וכו', נ"ל דאין צורך נטילה כל הנכנס לשם", ע"כ. הרי דהתיר אם אך ורק רוב תשמישי החדר לדבר נקי, ודון מינה לבתי כסאות שלנו שיש בתוכם בריז מים עם כיוור, שאם רוב תשמיש היינו לרחוץ פניו בהברז אז יש להתיר.

וע"ע בשו"ת ארץ צבי (ס' ק"י) שכ' דיש מקום להתיר אם החדר נעשה ג"כ לרחוץ פניו וידיו וכענין מש"כ המג"א (ס' פ"ז ס"ק א') הובא במשנ"ב (שם) לענין גרף דאם הכלי מיוחד גם לתשמיש אחר כגון לשפוף לתוכו שופכין שאין בהם ריח רע מותר. ובסמוך לזה (בסימן ק"יא) ביאר יותר ז"ל: "אשר כ' עוד כת"ר שליט"א בה"כ חשוב יותר עיקר משום שהוא יותר הכרחי מתשמיש של רחיצה דברים של טעם הם. מ"מ יש מעלה ברחיצה לעומתו דרחיצה הוא תשמיש יותר תדיר כי אחר עשיית צרכים רחוצים ידים ועוד רחוצים בבקר או באמצע היום אחר שינה ואחר אכילה", ע"ש.

והנה סברא הנ"ל מצאנו כ"כ בכתבי הגרי"א הענקין צ"ל (ח"א דף ק') שכתב: "בתי כסאות שבמדינה זו שהצואה נופלת בהם לתוך המים ונשטפת מיד לחוץ וגם החדר מיוחד גם לשאר דברים, נראה דיש לו דין חדר אמצעי שבמרחץ שאסור שם בק"ש ותפלה, ומותר בשאלת שלום. ויכול לרחוץ שם ידיו לתפלה ולאכילה ויברך על נטילת ידים בחוץ, והנכנס לשם ולא עשה צרכיו א"צ נט"י", עכ"ל. הרי שהשתמש בהסברא דהחדר מיוחד גם לשאר דברים לסניף.^[2] וכ"כ בשו"ת נשמת חיים להגאון רבי חיים ברלין זצ"ל (סימן ג')

הגאון מקוז'גלוב בעל הארץ צבי

הגר"ח ברלין

שהרי העלה היוצא מבה"כ אם לא עשה צרכיו א"צ נט"י אלא שהחמירו האחרונים דצריך נטילה, והוא ע"פ הוזהר, אולם מסיק וכתב דכל שהחדר אינו מיוחד להטלת מים בלבד אלא מיוחד נמי לרחיצה, אז אינו נקרא בה"כ ויש להקל בזה שהיוצא משם ולא השתין מים א"צ נטילה ע"ש. וכן מצאתי בספר הליכות ישראל הנ"ל שכ' בזה הלשון: "ואמר לי הגר"ח שייברג צ"ל, דהיכא שמייוחד גם לשאר דברים וכגון לרחיצה או לכיבוס, יכול ליטול ידיו בפנים ולנגבם שם. אכן היכא שאין שם "סינק" (כיוור), אז יש להחמיר וליטול ידיו בחוץ עכ"ל".^[3]

ניגוב ידים בחוץ

הנה לדברי המנחת יצחק והגרי"א הענקין הנ"ל שהתירו לרחוץ ידיו בבית הכסא אף לטעודה ע"כ יש לנגב ידיו בחוץ וכמו שפסק הרמ"א (ס' קנ"ח סע' י"א) בכל מקום, שיש לברך על נטילת ידים קודם הניגוב (שע"י זה הו' כעובר לעשייתו עיני בשו"ת רדב"ז ח"א ס' ר"כ ובמשנה ברורה על הרמ"א הנ"ל) וכיון שאסור לברך בתוך הבית הכסא על כרחך צריך לנגב ידיו ולברך בחוץ. אמנם הנטילה אחר שינה וגם הנטילה לתפלת מנחה ומעריב, לכאורה, יש להתיר ולנגב שם ואין צורך לנגב בחוץ והואיל דנטילה זו אינו צריכה ברכה. ובפרט דכבר ביארנו דלהרבה פוסקים אין רוח רעה שורה בבה"כ יידון וגם דלדברי הגרי"א הנ"ל דינו כחדר אמצעי שבמרחץ וכו'נ"ל. [אכן ראיתי בשו"ת אגרות משה (ח"א אה"ע ס' קי"ד) שדן בזה וכו': "וליתול ידים לאכילה אין יכולים אף בבתי כסאות שלנו. ולתפלה אם אין מקום אחר יטול שם ידיו אבל לא ינגבם שם אלא מחוץ לבה"כ, דלתפלה הא סגי בדיעבד גם בשא"ד שמנקין הידים ולא גרע זה מהם. ופשוט דעדיפא דעכ"פ נקיון דמאי הו' ולא יצטרך להדר עלייהו לכו"ע אף להיש ספרים בתוס' ברכות דף ט"ו. אבל לכתחילה צריך לראות שאף לתפלה יהיה בביה"כ מקום אחר לרחוץ הידים". ומבואר מדבריו שאף לתפלה אין לנגב שם אלא מחוץ לבה"כ, וסתימת לשונו משמע דאיירי אף למנחה ולמעריב שאין ברכה כלל. ועיין בשו"ת יביע אומר ח"ג סימן א' ובח"ס ס' כ"ז (בשם החזו"א)^[4] כדי להבין דין זה, עי"ש ואכמ"ל.]

נטילת ידים אחר בדיקת דם (Blood test) ואחר תרומת דם (Blood Donation)

לשון השלחו ערוך (סימן ד' סעיף י"ט) - המקיז דם מהכתפים ולא נטל ידיו, מפחד ז' ימים. המגלח ולא נטל ידיו, מפחד ג' ימים. הנוטל צפרניו ולא נטל ידיו, מפחד יום אחר, ואינו יודע ממה מפחד.

המקיז דם מהכתפים - מצאתי בספר נשמת אברהם שכ' ז"ל: "ואולי זה רק כשעצם הוצאת הדם הוא הרפואה, כגון לחולים שיש להם מחלה הגורמת לעודף של כדורים אדומות וחייבים להקיצם מפעם לפעם, אמנם מה שלוקחים דם מחולה לבדיקות, אין צריכים ליטול ידים אח"כ ואפילו בליקחת כמות גדולה. אולם ראיתי בספר לקט הקמח החדש (ס"ק פ"א) שמתפק בזה וכותב בסוף, כיון שדין זה מקורו מהגמרא, בודאי נכון להחמיר ליטול ידיו אחר שהרופא הוציא את הדם, ע"כ. ושמעתי מפי הגרש"ז אורבך (שליט"א) [צ"ל] שלדעתו צריכים ליטול ידים רק אחרי הקזה שהיא עצמה לשם טיפול ולא כשהכוונה לשם בדיקות, וטעמו, דבדברים שהם משום סגולה, אין לנו אלא מה שכותב, ובזמן חז"ל ההקזה היתה רק לשם טיפול ולא לשם בדיקות דם", עכ"ל הנשמת אברהם.

והנה לפי דברי הגרש"ז הנ"ל הרי ה"ה במי שמנדב דם שאין צריכין ליטול ידים כיון שזה אינו לשם טיפול. וברוך שכינותי בספר אשי ישראל (פרק ב' הערה קמ"ט) שהביא דכן דעת הגרש"ז אורבך זצ"ל בעצמו, דגם מי שתורם דם לא צריך ליטול ידיו. ויש לצרף לזה גם מה שמצאתי בשו"ת אורבך יצחק (סימן ז') שכ' דלהלכה כפי שהובא בשו"ע יש חיוב נטילה רק אחר ההקזה מכתפים דוקא.^[5] ולפי זה אם מקיז דם או שנותן דם לבדיקה מאיזה מקום שבגוף [שאינו הכתפים] אינו צריך נטילת ידים, ע"ש.^[6] ולדבריו כיון שאין נותנין דם בתרומת כי אם מהזרוע אין חיוב נטילה וכו'נ"ל.^[7]

ס"ק י"ט דלאו דוקא מן הכתפים.
 [6] זה מתאים עם דברי הגרש"ז הנ"ל שכ': "דבדברים שהם משום סגולה, אין לנו אלא מה שכותב".
 [7] שוב הגיע לידי ספר אשירי האיש שהביא מספר בדמייך חיי (נעות ז' יוסף אפרתי) שסובר הגר"ש אלישיב זצ"ל דמסתבר דתרומת דם הינה בכלל הקזת דם, שע"ז שנינו דהמקיז דם ולא נוטל ידיו מפחד ז' ימים, ולכן יש ליטול ידיו אחרי תרומת דם.

או ריח צואה.
 [3] אכן עיין בשו"ת יביע אומר שפקפק בהיתר זה דאולי י"ל דאם מיוחד לשאר תשמיש עדיין שם בית הכסא עליו ע"ש.
 [4] ובענין זה ע"ע בחזון איש (או"ח ס' כ"ד אות כ"ז), שו"ת הר צבי (סימן נ"ג). אילת השחר (גיטין דף ט"ז), ובשו"ת הליכות (סימן ד' ס"ק מ"ח).
 [5] אכן ע"ש בספר אשי ישראל הנ"ל שהביא מהספר משנה הלכה

[1] ומה עוד דלדעת הוזהר הקדוש אסור לברך שום ברכה קודם נט"י של שחית, כיון שיש רי"ר ששוורה על ידיו וכמו שפסק החיד"א בברכי יוסף (סימן ד' אות ח') ובמשנה ברורה (ס"ק ס"א) ואף שיש חולקים בזה (פרי מגדים בס' ר"כ) מ"מ לכתחילה יש להחמיר וכמבואר בשו"ע הרב (מדר"ת סימן א' אות ז') ע"ש.
 [2] ולפ"ד הגרי"א הענקין זצ"ל הנ"ל יוצא דמותו להרהר בד"ת שם וכמ"ש הרמ"א (ס' פ"ז ס"א) בדיון חדר אמצעי והיינו כשאין שם צואה

Does a Child Worker Have to be Paid on Time?

Rav Baruch Fried, Dayan Bais Havaad

Question: A young boy from my neighborhood who is below the age of bar mitzvah did some work helping me in my office and left before I had a chance to pay him. Can I wait until I see him tomorrow to pay him?

Answer: This is not a simple shailoh. A child worker has the status of a po'el m'dohraysa, and all of the halachos of a worker, including the prohibition of bal talin, apply to him. That means that if he worked today, he has to be paid today. There is a rule in regards to bal talin that if a worker does not arrive to ask for his pay, there is no prohibition to delay paying him that day; however, that may not apply to a child who is embarrassed to ask for money. The Chofetz Chaim says that if a worker is embarrassed to ask for his payment, bal talin applies even if he does not request his money, and that might be true for this child.

Even if we assume the child is mochel the delay, the question is not so simple.

There is a rule that a katan who is of the age known as "pe'utos", which means that he is capable of understanding the basics of commerce, can be mochel; however, the rule of pe'utos is a Rabbinic enactment, and it is not clear that a mechillah that is only valid m'drabanan can negate the d'ohraysa prohibition of bal talin.

In addition, we have to consider that income earned by a child may actually belong to the father. A father has rights to certain things owned by a child; according to many Rishonim, one of his rights is owning a child's wages. Accordingly, even if the child was okay with being paid tomorrow, the father may not agree.

Having said all of this, you should definitely make the effort to pay your worker on time. This is a serious question of a d'ohraysa, so it would be appropriate for you to do your best to track the child down and pay him today.

Can a Father Take His Son's Bar Mitzvah Gift Money to Pay for the Bar Mitzvah?

Question: Reuven is making a bar mitzvah. He

has an idea that since the bar mitzvah will be very expensive, he'll use the gift money his son receives to pay for part of it. Is there any problem with him doing that?

Answer: Obviously, if the child agrees to go along with this, it wouldn't be a problem. The question would arise if the child doesn't agree or if the parent wants to do this without telling him. Regarding the gifts that come in while the child is still a *katan*, the rule is that a *matanah* given to a minor is presumed to have been given with an understanding that the father has jurisdiction over it and can do whatever he wants with it. Thus, gifts that come in before the boy turns bar mitzvah can be used by the father towards the expenses, even without the son's consent.

Regarding gifts that came in after the child turned bar mitzvah, the opposite is true: the presumption is that such gifts are given to the child and the father has no halachic jurisdiction over them.

Having said that, there's another important factor. Once a child is six years old, the father has no real obligation to support them. Accordingly, the father can tell the child, "You can keep your bar mitzvah presents but from now on, supper will cost you \$10 a night, and room and board will be \$50 a night." Within a short while, all of the bar mitzvah money will belong to the father.

(Although Rav Moshe Feinstein writes in a famous *teshuva* that one of the obligations a husband accepts in his wife's *kesubah* is that he will support her children who are still living at home; however, if the wife is on board and agrees to it, the husband can use this strategy.)

Still, to do this, a conversation will need to be had with the child and the father cannot just take the money without discussing it with him.

Can a Camp Withhold Payment from a Worker If His Father Owes Them Money?

Question: A bochur spent a summer working in a camp. At the end of the summer, he goes over to the director and asks for his pay. The director informs the boy that his father still owes the camp money, so he is withholding his paycheck to cover the balance, and he should feel free to ask his father to pay him directly. Can the camp do that?

Answer: First of all, it is definitely not a good way to be mechanech.

The camp's justification may be based on Shibudah d'Rebbi Nosson. The director could be saying we owe you money and your father owes us money, so you can get your payment from him.

That is clearly wrong. Shibudah d'Rebbi Nosson means that if someone owes you money and that person doesn't have money to pay, the creditor can go to a person who owes the debtor money to collect from him instead. It does not mean that a debtor who does have money to pay can tell his creditor that he isn't going to pay him because someone else owes him money and he should go collect from that person instead.

If the camp's argument is that the son's wages actually belong to his father, that might be a better claim. There is a big *machlokes* amongst the Rishonim regarding whether a father has the right to the wages of his adult child who are being supported by him. The Rema rules that he does. Accordingly, the camp may claim that since the son's wages really belong to his father, and his father owes the camp money, they are keeping those wages as payment for the money they are owed.

The counterclaim to that would be that the father's right to the son's wages is not a *din d'ohraysa*. Rather, it is a *takanas chochomim* that was put in place to prevent *eivah*, i.e. if the father is supporting his son, and the son is making money and keeping it for himself, this could lead to enmity from the father towards the son. Therefore, the *chochomim* decreed that the son's earnings can be claimed by the father.

Since this is a *takanas chochomim* for the father's benefit, so long as he is not interested in taking possession of the son's wages, they rightfully belong to the son. Thus, it would seem that the boy would have the right to take the camp to a *din Torah* to demand his paycheck.

Children in Commerce

Acquisitions and Parental Rights | Rabbi Baruch Fried, Dayan Bais Havaad

Personal Rights of Minors

The Torah generally grants a minor the same personal rights as an adult. It is biblically forbidden to cause undue pain or distress to a minor just as it is in the case of an adult. (Pischei Choshen Ona'ah 15 fn. 12) Taking an object away from a minor, is theft just as it would be to take an object away from an adult. The only difference between minors and adults is regarding transactions. This is because the mental capacity of a minor is not developed enough to enable him to fully comprehend and commit to a transaction or acquisition.

Acquisitions

A child who can differentiate between a stone and a nut is old enough to acquire for himself something that was granted to him by a competent adult (da'as acheres maknah). Below this age, a minor cannot acquire something for himself. (C.M. 243:15)

In order to avoid contention, the Rabbanan enacted a law that a minor who took possession of an ownerless object acquires the rights to it. (C.M. 270:1) According to most Poskim, this only applies once a child is mature enough to differentiate between a stone and a nut, while some Poskim maintain that this applies at any age. (Shach C.M. 243:6)

A child of any age can acquire an inheritance, as well as gifts and other benefits that an adult acquired on his behalf. (Tosafos Sanhedrin 68b s.v. Kotton) Conversely, a minor can never acquire something on behalf of another. (C.M. 243:15)

If a child was hired to do a job, his wages must be paid in full and on time, just as would be required for an adult. (Rema C.M. 270:1) In some cases, the child's father is entitled to his income, as will be explained below. One who promises a child that he will give him something must follow through on his promise, [even in a case where the promise alone is not binding in halachah], so as to teach the child to keep his word. (Sukkah 46b)

Parental Rights

A father has the right to his daughter's income until she reaches halachic maturity, including any ownerless objects she finds, even if he is not supporting her. (Even Ha'ezer 37:1) According to many Poskim, this applies to gifts she receives as well. (Bais Shmuel ad loc. 1; Nesivos Hamishpat 270:2)

If a child (whether male or female) is being supported by his father, even if the child has reached adulthood, the father is entitled to any ownerless objects the child finds. (C.M. 270:2) According to the Rema, (Ad loc.) the father is also entitled to all of his child's income, including earned wages. Other Poskim (R' Akiva Eiger glosses ad loc.) cite dissenting opinions in the Rishonim.

A gift given to a minor who is supported by his father becomes the property of the father. According to some Poskim, (Nimukei Yosef, cited by R' Akiva Eiger ad loc.) this is true even if the father himself gave a gift to his child. However, a child who is halachically mature, or a son (A gift given to a girl below maturity who is being supported by others is a machlokes as mentioned above.) who is being supported by others may keep any gifts he receives. (C.M. 270:2) If the giver specifically intended for the child to receive the gift, not the parent, the gift belongs solely to the child in all cases. (Sema ad loc. 8)

In partnership with the Bais Haavad's Yorucha Program To learn more about Yorucha visit yorucha.org

This idea is already mentioned by the Rishonim, such as Rabbeinu Yonasan,^[5] who discusses the case of Shekalim falling on Parshas Tetzaveh (which cannot occur according to the current calendar but did occur in the times of the Gemara). He writes that one Sefer Torah suffices since no rolling is necessary.

However, that's not a perfect comparison, because there is no rolling at all in that case, whereas from Mishpatim or even Terumah, there is still some minimal rolling. Moreover, the Gemara indicates that even minimal rolling should be avoided, as Acharei Mos to Emor (two parshiyos worth) would not be allowed if not for the turgeman's delay.

As for Rav Nosson Adler's practice, some argue it was not due to the minimal rolling but for another reason.^[6] Rav Nosson Adler received two aliyos every Shabbos morning: as a Kohen he took the first Aliyah, and he was also consistently called up for Maftir. Getting two Aliyos is normally not an issue, if both krios come from the same Sefer Torah. But if Maftir is read from another Sefer Torah there is an issue of pegamo shel rishon – making appear as if the first Sefer Torah was invalid.^[7] That is why Rav Nosson Adler used only one Sefer Torah.

Most of the Rishonim who discuss Krias Shekalim mention in passing that two Sifrei Torah are taken out for it.^[8] Though, in the Tur or Mechaber we don't find clear codification for that, as their only mention of multiple Sifrei Torah is in the context of when Shekalim coincides with Rosh Chodesh.^[9] As for a regular year, they don't address the number of Sifrei Torah at all, leaving no explicit ruling either way.

The matter seems to have remained debatable. The Orchos Rabbeinu^[10] reports that at the Chazon Ish's minyan, one Shabbos Shekalim that fell on Parshas Vayakhel, Rav Chaim Yosef Dinkels called out passionately that one Sefer Torah was sufficient. The Chazon Ish acquiesced — not to contradict Rav Dinkels publicly — though his personal opinion was always to take out two Sifrei Torah.

The question, however, remains: Why is there an issue of tircha d'tzibburah with such minimal rolling? Moreover, somewhat ironically, the time gained by avoiding the rolling — which amounts to about fifteen seconds — is offset by the hagbah-gelilah process required for the second Sefer Torah.

The Ri'tz Gei'es^[11] seems to address this question and provides a rationale. He quotes a phrase from the Gemara, brought in various contexts: dilma asi l'misrach — “they may come to continue...” In other words, although there may be justification in this particular case to simply roll the Sefer Torah, if the practice of taking out two Sifrei Torah is not set as a fixed rule, people might extend that practice to other cases where rolling would indeed cause tircha d'tzibburah.

Back to your question: since the main reason for using a second Sefer Torah is to avoid extra rolling, it would be counterintuitive to take out the second Sefer Torah and spend time rolling it b'tzibur. It therefore seems more reasonable to use one Sefer and spend the fifteen seconds rolling it before Maftir—especially since it can be rolled during a mi shebeirach, causing no delay at all.

[5] הובא בנימוקי יוסף מגילה (כט, ב)

[6] ראה בספר מנהגים והליכות של רבינו נת'קע אדלער ז"ל (עמוד נו בהערות)

[7] מסכת יומא (ע, א)

[8] כנון, האבודרהם (ארבע פרשיות), מנהגי מהר"ל (סדר ארבע פרשיות), וכל בו (סימן כ).

[9] אורח סימן תרפה (סעיף א)

[10] חלק ג (עמוד לב, אות א)

[11] הלכות מגילה, בסופו